

RP 163/2009 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om fastighetsförrättningsavgift

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om fastighetsförrättningsavgift ändras så att bestämmelserna om indrivning av fastighetsförrättningsavgifter som förfallit till betalning flyttas från statsrådets förordning till lagen och att man vid indrivningen övergår till att iakta lagen om indrivning av fordringar i

stället för de tidigare särskilda bestämmelserna.

Dessutom föreslås en del små ändringar av teknisk natur som beror på att annan lagstiftning har ändrats.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010.

MOTIVERING

1 Nuläge och behovet av ändringar

1.1 Bemyndigande att genom förordning utfärda bestämmelser om indrivning av fastighetsförrättningsavgift

I 80 § 1 mom. i Finlands grundlag finns bestämmelser om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet. Enligt momentet kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

Bestämmelsen om att grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt frågor som i övrigt enligt grundlagen hör till området för lag ska utfärdas genom lag var en ny bestämmelse i grundlagen som trädde i kraft år 1999. Enligt motiveringen (RP 1/1998 rd) innebär bestämmelsen att ärendena av de angivna slagen hänförs till området för lag och den begränsar således dels riksdagens behörighet att delegera sin lagstiftningsmakt till myndigheter som utfärdar förordningar, dels myndigheters behörighet att utfärda bestämmelser om sådant som anges i begränsningsklausulen.

Enligt motiveringarna till grundlagen ställer bestämmelsen krav på att alla centrala bestämmelser som inverkar på individens rättsliga ställning måste utfärdas genom lag. Den som utfärdar förordning kan emellertid genom lag bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om sådant som är av mindre betydelse för individens rättigheter och skyldigheter. En sådan fullmaktslag ska uppfylla de krav på exakthet och på noggrant avgrän-

sande bestämmelser som grundlagsutskottet förutsatt i sin utlåtandepraxis.

Efter det att den nya grundlagen trädde i kraft har grundlagsutskottet upprepade gånger understrukit att bestämmelserna i 80 § 1 mom. i grundlagen direkt inskränker tolkningen av bemyndigandebestämmelserna och innehållet i de bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandena. Genom förordning kan det således inte meddelas allmänna rättsregler om frågor som hör till området för lag (GrUU 1/2004 rd, GrUU 27/2004 rd). Genom sitt utlåtande GrUU 27/2004 rd fick grundlagsutskottet till stånd att lagen om indrivning av fordringar (513/1999), nedan *indrivningslagen*, genom lagen av den 15 januari 2005 (28/2005) ändrades så att den överensstämde med den nya tillämpningspraxisen i fråga om 80 § 1 mom. i grundlagen.

Lagen om fastighetsförrättningsavgift (558/1995) utfärdades den 12 april 1995, och den har ändrats två gånger, senast genom lagen av den 21 december 2001 (1434/2001). I 12 § 2 mom. i lagen finns följande bestämmelser om den dröjsmålsränta som ska betalas för avgifter som förfallit till betalning och dessutom om indrivningskostnaderna: ”Om uppbärande av indrivningskostnader på grund av försummad betalning kan stadgas genom förordning. Genom förordning kan även stadgas om en fast dröjsmålsavgift som uppbärs i stället för dröjsmålsränta och indrivningskostnader samt om eftergift av fordran.”

Närmare bestämmelser om indrivningskostnaderna ingår i 7 § i statsrådets förordning om fastighetsförrättningsavgift (1560/2001).

Riksdagen biträddande justitieombudsman har genom sitt beslut av den 4 november

2008 (2426/4/06) med anledning av ett klagomål om indrivningskostnaderna för en fastighetsförrättningsavgift konstaterat att det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i 12 § 2 mom. i lagen om fastighetsförrättningsavgift, enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis från den tid då den nya grundlagen trädde i kraft, statsförfattningsrättsligt sett är problematiskt i sin öppenhet. Av denna anledning anser han att det är nödvändigt att den rättsliga regleringen gällande indrivning av fastighetsförrättningsavgifter moderniseras. Den biträdande justitieombudsmannen har presenterat sin ståndpunkt för jord- och skogsbruksministeriet och ministeriet har genom sitt meddelande av den 28 januari 2009 meddelat att ändringen av lagen om fastighetsförrättningsavgift påbörjas detta år.

1.2 Indrivningskostnader för fastighetsförrättningsavgift

Lagen om fastighetsförrättningsavgift är en specielllag och bestämmelserna i 7 § i förordningen vilka utfärdats med stöd av 12 § i lagen innehåller bestämmelser om indrivningskostnader som avviker från dem i indrivningslagen. Dessa kostnader är högre än de maximikostnader som avses i indrivningslagen, eftersom man vid fastställandet av dem en gång i tiden har tagit i beaktande de extra kostnader som indrivningen orsakat Lantmäteriverket. Om exempelvis betalningen av en fastighetsförrättningsavgift på 1 000 euro fördröjs tas det ut en dröjsmålsavgift på 45 euro som inkluderar dröjsmålsränta och indrivningskostnader.

En avsikt med ändringen av indrivningslagen (28/2005) var att uppnå mer skäliga och enhetligare kostnader för indrivning av konsumentfordringar, till följd av vilket bl.a. maximibeloppen av indrivningskostnaderna togs in i lagen. Efter ändringen av ovan nämnda indrivningslag har medborgarna blivit medvetna om lagen och om indrivningskostnaderna enligt den, och därför har de från andra indrivningskostnader avvikande indrivningskostnaderna för fastighetsförrättningsavgifter orsakat förvirring och frågor. Sakägarna har också låtit bli att betala in-

drivningskostnaderna bland annat för att de ansett att det inte funnits någon rättslig grund för dem. Dessa problem har medfört mera arbete för dem som sköter indrivningen.

Målet med statsförvaltningens produktivtetsprogram är att höja produktiviteten och effektiviteten i arbetet inom statsförvaltningen, och för detta syfte måste verksamheten och kostnaderna granskas kritiskt. När det gäller indrivning av fastighetsförrättningsavgifter skulle det vara i linje med målet att vid ersättning och indrivning av kostnader i tillämpliga delar övergå till att iakttä bestämmelserna i indrivningslagen.

Om man övergår till att iakttä bestämmelserna om indrivning enligt indrivningslagen är det också möjligt att ta ut avgift för upprättandet av en betalningsplan. Ett sätt som under senare år har blivit vanligare vid indrivningen är att det upprättas en skriftlig betalningsplan med den betalningsskyldige som hamnat i betalningssvårigheter, men för upprättandet av betalningsplanen för fastighetsförrättningsavgiften har ingen avgift enligt gällande bestämmelser kunnat tas ut.

2 Föreslagna ändringar

I 7 § i lagen om fastighetsförrättningsavgift föreskrivs om de förrättningar, åtgärder och uppdrag för vilka ingen fastighetsförrättningsavgift bestäms.

Enligt 1 mom. bestäms ingen fastighetsförrättningsavgift för åtgärder som beror på rättande av ett sakfel eller skrivfel enligt 271 eller 272 § i fastighetsbildningslagen (554/1995). Genom lag 1159/2005 ändrades 271 § i fastighetsbildningslagen så att en bestämmelse om rättande av fel i förfarandet fogades till paragrafen. Eftersom det är ändamålsenligt att det inte heller bestäms någon fastighetsförrättningsavgift för rättande av fel i förfarandet föreslås det att detta nämns i 7 § 1 mom.

I 12 § 2 mom. i lagen om fastighetsförrättningsavgift finns bestämmelser om den dröjsmålsränta som ska betalas för fastighetsförrättningsavgifter som förfallit till betalning och om ersättning av indrivningskostnaderna med anledning av en försenad betalning.

I gällande bestämmelse anges att det på det belopp som förfallit till betalning ska betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. i räntelagen (633/1982). Eftersom räntelagen ändrades genom lagen av den 3 maj 2002 (340/2002) så att det föreskrivs om dröjsmålsräntan i 4 § 1 mom., föreslås det med anledning av detta att en teknisk ändring görs i bestämmelsen.

I 2 mom. föreskrivs förutom om dröjsmålsräntan också om indrivningskostnaderna. Enligt bestämmelsen kan det genom förordning föreskrivas om uttagande av indrivningskostnader på grund av försummad betalning och genom förordning kan även föreskrivas om en fast dröjsmålsavgift som tas ut i stället för dröjsmålsränta och indrivningskostnader samt om eftergift av fordran.

Utifrån det som anförts i avsnitt 1 föreslås det att 12 § 2 mom. i lagen om fastighetsförrättningsavgift ändras så att det bemyndigande att utfärda förordning som ingår där stryks och att man vid ersättning och uttagande av indrivningskostnader för fastighetsförrättningsavgifter övergår till att i tillämpliga delar iaktta bestämmelserna i indrivningslagen. Med avvikelse från 3 § 2 mom. i indrivningslagen, ska indrivningslagen tillämpas vid indrivning av alla fastighetsförrättningsavgifter, alltså också vid indrivning av fordringar hos andra än privatpersoner.

Det föreslås att maximibeloppen av indrivningskostnaderna för fastighetsförrättningsavgifter bestäms enligt 10, 10 a och 10 c § i indrivningslagen. Med beaktande av den tidigare nivån på indrivningskostnaderna och grunderna för fastställandet av den, kommer indrivningskostnaderna för fastighetsförrättningsavgifterna i praktiken att fastställas enligt de maximikostnader och det totalkostnadsansvar som anges för en direkt utsköningsbar fordran i 10 a och 10 c §. Enligt 10 a § 1 mom. 4 punkten i indrivningslagen får för en skriftlig betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären dessutom krävas högst 30 euro av gäldenären. Denna avgift är en ny typ av avgift som läggs till de tidigare indrivningskostnaderna för fastighetsförrättningsavgifter.

I 10 b § i indrivningslagen föreskrivs om tidsgränser för indrivningsåtgärder. Lantmä-

teriverket har redan tidigare vid indrivning av fastighetsförrättningsavgifter iakttagit de tidsgränser som där anges.

Eftersom det efter ändringen föreskrivs om indrivningskostnaderna i lagen om fastighetsförrättningsavgift måste 7 § i statsrådets förordning om fastighetsförrättningsavgift upphävas i samband med lagens ikraftträdande.

I 13 § 2 mom. i lagen om fastighetsförrättningsavgift föreskrivs om förfarandet vid utsökning av fastighetsförrättningsavgift och om grundbesvär över avgifter genom en hänvisning till lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (367/1961). Lagen har upphävts genom lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) som trädde i kraft den 1 januari 2008. Det föreslås att paragrafen ändras så att det i 2 mom. hänvisas till den gällande lagen.

3 Propositionens konsekvenser

Propositionen förbättrar sakägarnas ställning när ansvaret för indrivningskostnaderna ändras i överensstämmelse med ansvaret enligt indrivningslagen. Indrivningskostnaderna blir då förutsägbara för medborgarna och kommer att lägre. Den rättsliga regleringen gällande indrivning av fastighetsförrättningsavgifter överensstämmer då med syftet för 80 § 1 mom. i grundlagen.

En ändring av indrivningskostnadernas belopp förutsätter ändringar i datasystemen, och utöver detta ska man kontrollera att tidsgränserna för indrivningsåtgärderna motsvarar kraven i indrivningslagen. Också anvisningar och blanketter måste ändras. Dessa åtgärder medför kostnader av engångsnatur. De administrativa kostnaderna för indrivningen kan däremot minska när menings-skiljaktigheterna och förfrågningarna minskar.

År 2008 debiterade Lantmäteriverket för fastighetsförrättningsavgifterna 135 000 euro som indrivningskostnader. Ändringen av dröjsmålsräntan från 50 euro till 45 euro genom statsrådets förordning (62/2009) som trädde i kraft den 16 februari 2009 kommer att sänka detta belopp med ca 13 000 euro per år. Enligt de föreslagna nya bestämmelserna beräknas det flyta in 34 000 euro per år från indrivningsavgifterna.

På basis av faktureringen av indrivningskostnaderna för år 2008 minskar den föreslagna lagen Lantmäteriverkets inkomster med uppskattningsvis 88 000 euro per år. Inkomsterna finns under Lantmäteriverkets netobudgeterade omkostnadsmoment 30.70.01.

De föreslagna ändringarna gäller indrivning av såväl de fastighetsförrättningsavgifter som Lantmäteriverket tar ut som de som kommunerna tar ut. Konsekvenserna för kommuner har bedömts utgående från att antalet fastighetsförrättningar i kommuner uppskattas utgöra knappa 20 procent av antalet Lantmäteriverkets fastighetsförrättningar. När uppskattningen görs mot denna bakgrund och när förslaget ska minska Lantmäteriverkets inkomster med 88 000 euro per år, minskar förslaget kommunernas inkomster med högst 16 000 euro per år. Helhetskonsekvenserna av förslaget leder till ett bortfall i statens och kommunernas inkomster på sammanlagt ca 104 000 euro per år.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet utifrån Lantmäteriverkets förslag. Utlåtande om utkastet till propo-

sition har begärts hos justitieministeriet, finansministeriet, Lantmäteriverket och Finlands Kommunförbund. I utlåtandena framfördes inte några anmärkningar om utkastet till proposition på annat sätt än att i enlighet med finansministeriets utlåtande har propositionen kompletterats när det gäller propositionens konsekvenser för kommuner.

5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

När lagen träder i kraft är de obetalda fakturorna över fastighetsförrättningsavgifter i olika skeden vad gäller indrivningen. För en del återstår betalningstid, medan en del redan har förfallit till betalning, en del drivs in genom frivillig indrivning, en del genom utsökning. För att övergången till att tillämpa den nya lagen ska gå smidigt föreslås det att nödvändiga övergångsbestämmelser tas in i lagen.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag**om ändring av lagen om fastighetsförrättningsavgift**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 12 april 1995 om fastighetsförrättningsavgift (558/1995) 7 § 1 mom., 12 § 2 mom. och 13 § 2 mom., av dem 12 § 2 mom. sådant det lyder i lag 878/1996 och 13 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1434/2001, som följer:

7 §

För åtgärder som beror på rättande av sakfel, fel i förfarandet eller skrivfel enligt 271 eller 272 § i fastighetsbildningslagen bestäms ingen fastighetsförrättningsavgift.

iaktas också när en betalningsskyldig inte är en privatperson.

13 §

I fråga om fastighetsförrättningsavgiften gäller lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Grundbesvär som avses i lagen anförs hos förvaltningsdomstolen.

12 §

Om fastighetsförrättningsavgiften inte betalas inom utsatt tid, ska på det belopp som förfallit till betalning betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Dessutom ska kostnaderna för indrivning av en avgift som förfallit till betalning ersättas. När indrivningskostnader ersätts och drivs in iakttas lagen om indrivning av fordringar (513/1999). Bestämmelserna om konsumentfordran i 5—7, 10, 10 a—10 c och 12—14 i den lagen

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs 7 § i statsrådets förordning om fastighetsförrättningsavgift (1560/2001), sådan denna paragraf lyder delvis ändrad i förordning 62/2009.

På kostnader för indrivning av en fastighetsförrättningsavgift som förfallit till betalning före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande.

Helsingfors den 18 september 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Sirkka-Liisa Anttila*

Bilaga
Parallelltext

Lag

om ändring av lagen om fastighetsförrättningsavgift

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 12 april 1995 om fastighetsförrättningsavgift (558/1995) 7 § 1 mom., 12 § 2 mom. och 13 § 2 mom., av dem 12 § 2 mom. sådant det lyder i lag 878/1996 och 13 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1434/2001, som följer:

Gällande lydelse

7 §

För åtgärder som beror på rättande av ett sakfel eller skrivfel enligt 271 eller 272 § fastighetsbildningslagen bestäms ingen fastighetsförrättningsavgift.

Föreslagen lydelse

7 §

För åtgärder som beror på rättande av sakfel, *fel i förfarandet* eller skrivfel enligt 271 eller 272 § i fastighetsbildningslagen bestäms ingen fastighetsförrättningsavgift.

12 §

Om fastighetsförrättningsavgiften inte betalas inom utsatt tid, skall på det belopp som förfallit betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen. Om uppbärande av indrivningskostnader på grund av försummad betalning kan stadgas genom förordning. Genom förordning kan även stadgas om en fast dröjsmålsavgift som uppbärs i stället för dröjsmålsränta och indrivningskostnader samt om eftergift av fordran.

12 §

Om fastighetsförrättningsavgiften inte betalas inom utsatt tid, ska på det belopp som förfallit till betalning betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). *Dessutom ska kostnaderna för indrivning av en avgift som förfallit till betalning ersättas. När indrivningskostnader ersätts och drivs in iaktas lagen om indrivning av fordringar (513/1999). Bestämmelserna om konsumentfordran i 5—7, 10, 10 a—10 c och 12—14 i den lagen iaktas också när en betalningskyldig inte är en privatperson.*

13 §

I fråga om fastighetsförrättningsavgiften gäller lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961). Grundbesvär som avses i lagen anförs hos behörig förvaltningsdomstol.

13 §

I fråga om fastighetsförrättningsavgiften gäller *lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007)*. Grundbesvär som avses i lagen anförs hos förvaltningsdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs 7 § i statsrådets förordning om fastighetsförrättningsavgift (1560/2001), sådan denna paragraf lyder delvis ändrad i förordning 62/2009.

På kostnader för indrivning av en fastighetsförrättningsavgift som förfallit till betalning före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande.